

El CEP d'Eivissa: quatre apunts bàsics pel que fa a la seva història

El CEP de Ibiza: cuatro apuntes básicos respecto a su historia

The CEP in Ibiza. Four basic notes on its history

Ernest Prats Garcia, eprats@cepeivissa.cat

Director del CEP d'Eivissa.

Resum

Aquest article pretén ser una reflexió personal, al marge d'altres criteris més científics, sobre l'evolució del CEP d'Eivissa al llarg dels seus 25 anys d'història: se'n comenten els precedents, l'evolució com a institució, els elements humans i els diferents locals pels quals ha passat.

Paraules clau

Centre de formació del professorat, formació de professors, centres de professors, perfeccionament de professors, Eivissa.

Resumen

Este artículo pretende ser una reflexión personal, al margen de otros criterios más científicos, sobre la evolución del CEP de Ibiza a lo largo de sus 25 años de historia. Se comentan los precedentes, la evolución como institución, los elementos humanos y los dife-

rentes locales por los que ha pasado.

Palabras clave

Centro de formación del profesorado, formación de profesores, centros de profesores, perfeccionamiento de profesores, Eivissa.

Abstract

This article is a personal reflection on the margin of other, more scientific criteria of the evolution of the CEP (in-service teacher training centre) in Ibiza during its 25 years of history. It includes comments on its precedents, its evolution as an institution, human elements and different sites in which it has been located.

Keywords

In-service teacher training centre, teacher training, Teachers' Centre, teacher betterment, Eivissa.

1. INTRODUCCIÓ

El text del present article es basa en la nostra xerrada dins l'acte del 25è aniversari de la Xarxa de CEP de les Illes Balears, celebrat a Eivissa el 22 de març de 2011, al Club Diario de Ibiza.

El fet que una institució, en aquest cas el Centre de Professorat d'Eivissa, compleixi 25 anys és un motiu de celebració, i, alhora, ens porta a fer una petita reflexió sobre la seva evolució al llarg d'aquest període de temps. Per raons d'extensió, aquestes breus notes no es poden considerar una «història» en el sentit estricte de la paraula, sinó més aviat una visió de caire personal sobre la manera com s'ha desenvolupat aquest primer quart de segle del CEP d'Eivissa, que ha estat sempre un element més dins la xarxa de formació del professorat a les Illes Balears.

Malgrat que el títol d'aquest article fa referència al CEP d'Eivissa, s'ha de tenir present que, fins al febrer de 2009, en què es crea el CEP de Formentera, l'àmbit d'actuació de la nostra institució varen ser les illes d'Eivissa i Formentera. Per aquest motiu, i fins a arribar al moment de la constitució dels dos CEP independents, ens referirem sempre al CEP d'Eivissa i Formentera.

2. ELS PRECEDENTS: L'APREP

Malgrat que el nostre CEP, des del moment de seva creació, va ser un referent pel que fa a la formació del professorat a les illes Pitiüses, hi havia institucions que abans ja complien aquesta funció. En el nostre cas, la institució que va canalitzar les primeres activitats relacionades amb la formació permanent del professorat va ser l'Associació Pitiüsa per a la Renovació Pedagògica (APREP), que s'inscriu dins la línia de moviments que es donen, especialment a les terres de parla catalana, al llarg dels anys setanta i vuitanta del segle passat.

Una de les manifestacions més habituals en aquests moviments de renovació pedagògica eren les anomenades Escoles d'estiu. En el cas de l'illa d'Eivissa, la primera s'organitzà el setembre de 1982. Va partir d'una iniciativa personal d'alguns docents, però l'èxit que va tenir va portar els organitzadors a fundar l'APREP el 1984, i organitzar, el mateix any, la segona escola d'estiu. Les escoles es mantingueren fins al 1989, en què es va fer la darrera.

El mateix APREP, i ja amb la col·laboració del CEP d'Eivissa, començà a organitzar les Trobades d'escoles Junts per la llengua, que pretenien ser una activitat lúdica i reivindicativa. Tingueren sempre una gran col·laboració dels docents, i un èxit de públic que va sorprendre els mateixos organitzadors.

Actualment, l'APREP i el CEP d'Eivissa organitzen, de manera conjunta, els cicles de conferències Parlant d'Educació, al Club Diario de Ibiza, que s'han acabat convertint en un referent pel que fa al món educatiu i cultural de l'illa d'Eivissa.

3. 25 ANYS A EIVISSA. ELS CANVIS SOCIALS I A L'EDUCACIÓ

Després d'aquest breu homenatge a l'APREP, intentem reprendre el fil del nostre discurs. Al llarg d'aquests darrers 25 anys s'han produït uns canvis socials molt profunds a Eivissa i Formentera. Així, les illes d'Eivissa i Formentera tenien, el 1985, poc més de 75.000 habitants. L'any 2010 la xifra arribava a més de 142.500 persones. És a dir, quasi el doble.

Però, a més d'aquest important augment, la composició social és molt diferent, i afecta directament l'escola. Ara mateix tenim tota una sèrie de reptes nous: la multiculturalitat, el fet que una part molt important de la població no té el català com a llengua materna, la diversitat de les estructures familiars... Tots aquests canvis cal afrontar-los des dels centres educatius, i molt especialment des del mateix CEP.

Alhora, ha canviat molt la composició dels claustres: ha augmentat el nombre de docents i de centres, si bé no en la proporció que seria desitjable. Actualment a l'illa d'Eivissa hi ha un total de 1.840 docents. A més de ser un col·lectiu molt nombrós i variat, en el nostre cas presenta, com a trets definidors, la inestabilitat als claustres (si bé això ha minvat els darrers anys, especialment a educació infantil i primària) i el fet que la majoria de components són joves i fa poc temps que exerceixen la professió, cosa que obliga a fer intervencions pel que fa al tema del professorat novell.

4. LA HISTÒRIA FORMAL DEL CEP. EL NIVELL LEGISLATIU

No entrarem en un estudi detallat de l'evolució del conjunt de disposicions legals que han regit el funcionament dels Centres de Professorat des del moment de la seva fundació, sinó que només la repassarem

amb quatre pinzellades bàsiques. A principis dels anys vuitanta del segle XX coincidiren a l'Estat espanyol una sèrie de factors que afavoriren que es creàs una xarxa de centres destinats a la formació permanent del professorat: per un cantó, la ja comentada anteriorment eclosió dels moviments de renovació pedagògica, i per l'altre, la que en aquells moments s'anomenava *reforma educativa* i que més endavant passaria a ser la LOGSE. Per tot això, el BOE de 24 de novembre de 1984 publica un real decret pel qual es creen i es regulen els Centres de Professors. La finalitat era ben clara ja des de l'article primer, que deia:

«Artículo 1º. Los Centros de Profesores son instrumentos preferentes para el perfeccionamiento del profesorado y el fomento de su profesionalidad. así como para el desarrollo de: actividades de renovación pedagógica y difusión de experiencias educativas, todo ello orientado a la mejora de la calidad de la enseñanza.»¹

Ben aviat, en concret el dia 6 de febrer de 1985, apareix, al mateix BOE, la creació del CEP d'Eivissa, junt amb el de Palma. Pel que fa al nostre, s'aclareix que el seu àmbit d'actuació són les illes d'Eivissa i Formentera. Pel que fa a aquesta darrera illa, ja s'havia creat anteriorment un Centre de Recursos Pedagògics, que realitzà, des del primer dia, les funcions de delegació del CEP a Formentera.

A poc a poc s'anaren estructurant les diferents modalitats de formació, amb sigles que en aquests moments ens semblarien estranyes, com cursos ACD-A, ACD-B, ACD-C... En canvi, sí que no ens estranyarà tant la modalitat de *projectes de formació en centres*. En aquells moments eren activitats pensades per al cap de dos anys, adscrites a un assessor, amb intervenció al centre, ponències externes associades i altres elements que se'ns mostren com un precedent, llunyà, això sí, dels actuals PIP.

L'any 1990, i després de diferents anys de caire experimental, es publicà finalment la LOGSE, que intentava fer un canvi en profunditat del sistema educatiu de l'Estat espanyol. I als CEP ens correspongué, com a tasca, anar pels centres a col·laborar en la seva implantació, i ajudar a l'elaboració de tots els nous documents que hi anaven associats: PCE, PCC...

Els canvis legislatius per als CEP se succeïren a partir de llavors. En principi, el 1992 se'n regularen les funcions. Com a curiositat, voldríem comentar que ja apareixia regulada la figura del secretari del CEP. Malgrat això, els secretaris no comencen a exercir com a tals fins a l'1 de setembre de 2010. Han de passar més de 18 anys perquè la normativa s'arribi a aplicar. Però seguirem amb els canvis legislatius. El 1995 es fusionaren les xarxes de Centres de Professors i les de Centres de Recursos, que a partir de llavors es denominaren Centres de Professors i de Recursos. Això va representar un augment de les funcions que s'assignaven als CEP a partir de llavors.

Tot el que hem comentat fins ara implicava una dependència directa del Ministeri d'Educació i Ciència del Govern central, per tal com no estaven transferides les competències en educació. Dins l'organigrama de la Delegació Provincial del MEC, els CEP depenien de la Unitat de Programes Educatius (UPE).

Però el 18 de gener de 1998 finalment es publicà el Reial decret pel qual es transferien les competències en educació no universitària a la comunitat autònoma de les Illes Balears. En aquest decret hi figura la xarxa de CEP, que deixà, per tant, de dependre del Ministeri d'Educació i Ciència i passà a fer-ho de la Conselleria d'Educació i Cultura.

La primera regulació pròpia es publicà el 26 de maig de 2001, i ja s'hi parlava per primera vegada de *Centres de Professorat*, que és el nom que s'ha mantingut fins a l'actualitat, i desapareixia l'afegit anterior *i de Recursos*, que sí que s'ha mantingut en altres comunitats autònomes. A partir d'aquest moment s'inicià la dependència del Servei de Formació Permanent del Professorat (SFPP), que s'ha mantingut fins ara. Poc després es canvià el nom del nostre centre, que passa a ser Centre de Professorat d'Eivissa i Formentera, i es fa constar que la seu era a Eivissa i que a Formentera n'hi havia una extensió. Era la primera vegada que es feia palesa l'existència d'una part del nostre CEP a l'illa de Formentera. Fins llavors només formava part del seu àmbit d'actuació.

De tota manera, el canvi més profund de tots arribà el 14 de febrer de 2009, quan, a la fi, i després de molts d'anys de reivindicació, es creà el CEP de For-

1. Reial Decret 2112/1984, de 14 de novembre, pel qual es regula la creació i el funcionament dels Centres de Professors, BOE núm. 282 (1984), pàg. 33922.

mentera, i el nostre passà a ser només CEP d'Eivissa. Malgrat tot, els dos centres seguim (i seguirem) treballant de forma coordinada en moltes de les nostres actuacions.

Si en començar aquest apartat hem parlat de les modalitats de formació existents al CEP quan es creà, no el podem tancar sense ser fer un petit esment de les actuals. Potser entre totes destaquen els projectes d'innovació pedagògica (PIP), que tenen com a finalitat la intervenció en profunditat als mateixos centres, amb una implicació directa dels assessors i assessores, ara ja convertits en formadors. També caldrà fer esment de les activitats de modalitat mixta, és a dir, aquelles que combinen una part presencial amb una a distància, emprant per a això l'entorn Moodle.

5. ASSESSORIES I DIRECCIONS DE CEP

La part més important d'una institució d'educació és, sempre, l'element humà. I en el cas dels Centres de Professorat aquest element són els assessors i assessores de formació. Sense ells cap de les actuacions no s'hauria pogut portar endavant.

En un principi, quan es creà el CEP d'Eivissa, només hi havia una directora, a la qual s'afegiren un monitor del projecte Atenea (dedicat a la informàtica educativa) i un monitor del projecte Mercuri (que treballava en els mitjans audiovisuals), aquest darrer a temps parcial. Més endavant s'hi incorporaren alguns professors de suport. Amb el pas del temps, aquests es convertiren en assessors i assessores de formació.

Pel que fa a la plantilla del CEP, ha anat variant amb el pas del temps, però cal dir que mai no ha estat suficient per atendre la comunitat educativa de la nostra illa. A més, en alguns moments concrets, la plantilla s'ha vist reduïda de tal manera que s'han hagut d'anul·lar moltes de les activitats formatives previstes.

Les mateixes assessories de formació han anat canviant de nom i de continguts al llarg dels anys, adaptant-se, moltes vegades, a les demandes de moments concrets del sistema educatiu. Aquest seria el cas de l'Assessoria de música, plàstica i educació física, que va néixer quan aquestes tres especialitats es van anar introduint a l'educació primària. Des de ja fa uns quants anys, i amb petits canvis, l'estructura de les plantilles del CEP es manté estable. En aquests moments, la plantilla oficial del CEP d'Eivissa, igual que

a la resta dels CEP de la seva categoria a les Illes Balears, és de vuit assessories de formació. Si ho comparem amb altres comunitats autònomes, ens podem trobar amb casos molt diversos. Mentre que n'hi ha que, per un nombre de professorat molt poc per damunt del nostre, disposen d'una plantilla que triplica la del CEP d'Eivissa, d'altres en tenen menys. Pensam que les administracions educatives, totes, haurien de tenir clar que no es poden fer canvis a l'educació (i en aquests moments en tenim diferents exemples, com les competències bàsiques, el pla Escola 2.0...) si no es fa una forta inversió en formació permanent del professorat.

Pel que fa a la formació dels assessors i assessores de formació, ha anat canviant amb el pas dels anys. Als inicis es formava els assessors i assessores de formació de manera individual, dins la seva especialitat, amb cursos que arribaven a tenir una durada de sis setmanes. Després es passà a un model més general, amb formacions a nivell de comunitat autònoma, però aquestes eren puntuals i no presentaven una continuïtat en el temps. Els darrers cursos s'ha fet una formació en profunditat de tota la xarxa de formació permanent del professorat de les Illes Balears, que pensam que ha estat molt positiva, per diferents raons: ha tingut una durada llarga en el temps (dos cursos acadèmics) i ha afectat els equips pedagògics en conjunt, no les assessories de forma individual. Per tant, ja som davant els primers efectes positius d'aquesta formació que, com a mínim al nivell del nostre CEP, ha canviat la manera de treballar, ja que prioritza la feina en equip davant de la individual.

Com en tots els centres educatius, la persona que es responsabilitza que tot funcioni, i que a més ho faci de manera coordinada, és el director o directora. Sempre he pensat que la seva funció bàsica és semblant a la d'un director d'orquestra: fa que una diversitat de músics toquin de manera coordinada, i que la cosa soni com cal, sense dissonàncies. En total, el CEP d'Eivissa ha tingut, al llarg de la seva història, sis directors (entre directors i directores).

6. ELS LOCALS

Quan es va obrir el CEP d'Eivissa, l'any 1985, ocupava dos petits despatxos i una sala que servia per ferhi reunions, fer d'aula d'ordinadors, de mitjans audiovisuals... al darrer pis de l'antiga Escola d'Arts i Oficis d'Eivissa, a l'avinguda d'Espanya. Es com-

partia planta amb aules amb alumnat, i fins i tot, els primers temps no es disposava ni de telèfon, per la qual cosa calia davallar (i després tornar a pujar) dues plantes amb unes escales antigues i pesades.

A poc a poc, i dins el mateix edifici, però en plantes diferents, s'afegeixen nous espais, com la biblioteca. Aquesta sofrí diferents «mudances interiors», o dit d'una altra manera, canvis de localització dins el mateix edifici. Amb això es començà la que ha estat una de les característiques del nostre CEP fins fa poc: els canvis d'espais de treball, i d'edifici.

Dins d'aquesta dinàmica cal situar els canvis que es produïren el 1996, quan l'Escola d'Art d'Eivissa es traslladà a unes noves instal·lacions, a Can Cifre. Es va fer una remodelació superficial a algunes zones de l'edifici, que passà a acollir la Delegació d'Educació i altres serveis educatius, com inspecció, EOEP, EAP... El CEP guanyà espais, però la majoria seguien sense reunir les condicions desitjables.

I l'any 2001 l'edifici es declarà, finalment, en ruïna. Llavors començà la dispersió de tots aquells que l'ocupaven, als quals se'ns hagué de trobar, de forma molt urgent, un espai provisional. En el nostre cas, passàrem a ocupar diferents espais de l'IES Sa Colòmina, al qual encara agraïm la magnífica acollida que ens feren, malgrat que érem uns estadants no gaire còmodes. Allí ocupàrem part d'una aula taller, que

servia d'espai de treball a totes les assessories de formació, a la direcció i a l'administració, un petit despatx per desar-hi materials i una aula d'ordinadors. Realment, quan un recorda l'estretor de l'espai que teníem llavors, somriu, i en aquells moments ens haguérem d'adaptar al que hi havia.

Aquesta provisionalitat durà fins a 2005, moment en el qual passàrem a ocupar els actuals espais, al número 23 de la Via Púnica, en un primer pis interior. S'ha de dir que els espais actuals tenen molt bona qualitat, però són molt petits. No disposam de sales grans, els passadissos són estrets... Per això a mi m'agrada dir sempre que tenim un CEP «bonsai». De tota manera, i si ho comparem, en conjunt, amb les situacions anteriors, hem de dir que estam més bé, però això no treu que reivindicuem millores i ampliacions.

Abans d'acabar aquestes més aviat reflexions en veu alta sobre la història del CEP d'Eivissa al llarg dels seus 25 anys d'història, voldria fer esment de dos col·lectius molt importants: per un cantó, tots les delegades (i delegat) de la Conselleria d'Educació i Cultura a Eivissa, pels quals ens hem sentit sempre defensats; per l'altre, i el més important de tots, del conjunt dels docents de l'illa d'Eivissa, que, al llarg d'aquests anys, han assistit a les activitats de formació al CEP i han participat en formacions en centres i en grups de treball. Sense ells, la nostra petita història no hauria estat possible.

Per citar aquest article:

Prats Garcia, E. (2011). El CEP d'Eivissa: quatre apunts bàsics pel que fa a la seva història. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2. 196-200.
Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art18.pdf>